



DET KONGELIGE
SOSIAL- OG HELSEDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 6

(1999-2000)

Om lov om endringer i folketrygdloven
og i enkelte andre lover
(samleproposisjon høsten 1999)

*Tilråding fra Sosial- og helsedepartementet av 15. oktober
1999, godkjent i statsråd samme dag.*

1 Innledning

Sosial- og helsedepartementet legger med dette fram forslag til endringer i

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov 9. desember 1955 nr. 5 om innkreving av underholdsbidrag m.v. (bidragsinnkrevingsloven)
- lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet
- lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholding drikk m.v. (alkohol-loven)

Forslagene i *Del I* gjelder materielle endringer som delvis er knyttet til budsjettforslaget for 2000:

- *Kravet til minsteinntekt for rett til sykepenger fra folketrygden senkes fra 125 til 50 prosent av grunnbeløpet (G).* Endringen medfører en gjeninnføring av tidligere minsteinntektsgrense (punkt 2)
- *Innstramming i vilkårene for grunnstønad til telefon.* Endringen innebærer at grunnstønad til telefonhold bare skal ytes i særlige tilfeller (punkt 3)
- *Frivillig førstegangstjeneste skal likestilles med pliktig førstegangstjeneste ved beregning av framtidige pensjonspoeng i forbindelse med uførepensjon.* Formålet er at både kvinner og menn skal være omfattet av disse beregningsreglene (punkt 4)
- *Stønad til dialyse- og oksygenbehandling kan gis under midlertidig opphold i utlandet.* Formålet er at personer med vedvarende og regelmessig behov for slik behandling skal få dekket nødvendige utgifter til dette også under opphold utenfor EØS-området (punkt 5)
- *Oppheving av arbeidsgivers rett til refusjon fra folketrygden for omsorgspenger når arbeidstakeren er kronisk syk.* I de tilfeller hvor arbeidstakeren lider av en kronisk sykdom som gir arbeidsgiver rett til refusjon av sykepenger i arbeidsgiverperioden, skal ikke lenger arbeidsgiveren være fritatt fra plikten til å yte omsorgspenger når arbeidstakeren er fraværende fra arbeid på grunn av tilsyn med syke barn (punkt 6)
- *Rett til rehabiliteringspenger under aktivisering og arbeidstrening hos annen enn egen arbeidsgiver i særskilte tilfeller.* Formålet er å gi mulighet for større fleksibilitet i noen av de tilfeller hvor behandlingsapparatet eller brukeren selv har skaffet arbeidstreningsplass (punkt 7)
- *Trygdeetaten gis hjemmel til å kreve at arbeidsgivere og andre med en yrkesmessig forbindelse med etaten oppretter en bankkonto med sikte på mottak av utbetalinger fra etaten.* Formålet er å dekke praktiske behov i forbindelse med utbetalinger (punkt 8)
- *Utvidet adgang til å fravike bestemmelsene i folketrygdloven i forbindelse med forsøksvirksomhet.* Formålet er å gi adgang til forsøk med egenmeldt sykefravær, og adgang for kiropraktorer og fysioterapeuter med videreutdanning i manuell terapi til å behandle pasienter uten henvisning fra lege, og sykmelde dem for en kortere periode (punkt 9)
- *Fastsettelse av lønnen til administrerende direktør for Vinmonopolet skal ikke lenger fastsettes av departementet, men av Vinmonopolets styre* (punkt 10)

Forslagene i *Del II* gjelder lovtekniske justeringer og klargjøring av praksis:

- *Klargjøring av bestemmelsen om når ny arbeidsgiverperiode inntreffer etter at*

sykepenger har vært utbetalt i en full arbeidsgiverperiode. Formålet er å presisere at fritak fra ny arbeidsgiverperiode bare gjelder ved sykdomstilbakefall innen 16 dager etter at arbeidstakeren har gjenopptatt arbeidet (punkt 11)

- *Klargjøring av at hjemmelen i alkoholloven til å gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen også omfatter Jan Mayen (punkt 12)*

Del I

*Materielle endringer, herunder endringer som er
knyttet til budsjettforslaget for 2000*

2 Nedjustering av minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger - folketrygdloven §§ 8-3, 8-47 og 9-3

2.1 Innledning

I St. prp. nr. 67 (1998-99) ble det varslet en nedjustering av minsteinntektsgrensen for rett til sykepenger fra folketrygden. På denne bakgrunn foreslår departementet å senke den nedre inntektsgrensen for rett til sykepenger fra 125 til 50 prosent av grunnbeløpet (G). Grunnbeløpet utgjør kr 46 950 fra 1. mai 1999. Forslaget innebærer en gjeninnføring av minsteinntektsgrensen for rett til sykepenger som gjaldt frem til 1. januar 1999.

2.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Sykepenger ytes for å kompensere inntektstap hos yrkesaktive som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade, se folketrygdloven § 8-3.

Fra og med 1. januar 1999 er det et vilkår for å få rett til sykepenger fra folketrygden at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget) utgjør minst 125 prosent av grunnbeløpet, se folketrygdloven § 8-3 andre ledd. (Tidligere var inntektsgrensen 50 prosent av grunnbeløpet). Det er ingen nedre inntektsgrense for rett til sykepenger fra arbeidsgiveren i de første 16 dagene av sykmeldingsperioden (arbeidsgiverperioden).

For yrkesaktive som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid, kreves det at medlemmet kan godtgjøre inntektstap, se § 8-47 fjerde ledd. Frem til 1. januar 1999 var det et vilkår at sykepengegrunnlaget for denne gruppen minst måtte svare til grunnbeløpet. Etter oppjusteringen av sykepengegrunnlaget gjelder den generelle minsteinntektsgrensen i § 8-3 (125 prosent av grunnbeløpet) også for personer som har rett til sykepenger i henhold til § 8-47.

Det er et vilkår også for rett til stønad ved barns og barnepassers sykdom at inntektsgrunnlaget utgjør minst 125 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren, se folketrygdloven § 9-3. Omsorgs-, pleie- og opplæringspenger etter folketrygdloven kapittel 9 beregnes på samme måte som sykepenger etter kapittel 8.

2.3 Departementets vurdering og forslag

Minste inntektsgrunnlag for rett til sykepenger fra folketrygden ble hevet fra 1. januar 1999 som et ledd i en budsjettmessig innstramming for 1999. Som varslet i St.prp. nr. 67 (1998-99) foreslås nedre inntektsgrense nedjustert. *Ny nedre inntektsgrense foreslås til 50 prosent av grunnbeløpet (G).*

Det vises til lovforslaget §§ 8-3, 8-47 og 9-3.

2.4 Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2000, og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunkt.

Endringene er anslått å gi merutgifter på 55 mill. kroner i 2000. Helårsvirkningen er anslått til 140 mill. kroner. Endringene vil innebære noe merarbeid for trygdeetaten.

3 Endring i vilkårene for grunnstønad til telefon - folketrygdloven § 6-3

3.1 Innledning

Etter § 6-3 kan det gis grunnstønad til nødvendig telefon, herunder mobiltelefon og teksttelefon. Det foreslås at grunnstønad til telefonhold bare skal gis i særlige tilfeller. Dette gjelder for personer som er helt avhengige av telefon for å kommunisere med omverdenen og som har dårlig økonomi. Det foreslås ingen endringer i ordningen med grunnstønad til mobiltelefon og teksttelefon.

3.2 Bakgrunn Gjeldende rett

Grunnstønad ytes til personer som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte har visse nødvendige ekstraavgifter. Det kan bl.a. gis grunnstønad til telefon, herunder mobiltelefon og teksttelefon, se § 6-3 første ledd bokstav d. Ekstraavgiftene må være en direkte følge av den medisinske tilstanden.

Grunnstønad til telefonhold kan etter gjeldende retningslinjer gis til følgende formål:

- a) For å kunne tilkalle hjelp
- b) I arbeid/næring
- c) Til bedring av funksjonsevnen

Det er ca. 750 personer hvert år som får innvilget grunnstønad til telefonhold.

Regelen om grunnstønad til telefonhold for å tilkalle hjelp og grunnstønad til telefonhold i arbeid/næring ble innført i forbindelse med folketrygdlovens ikrafttreden i 1967. Grunnstønad til telefonhold var lite aktuelt inntil en lovendring i 1971 medførte at ordningen ble utvidet til også å gjelde telefonhold for å bedre funksjonsevnen.

I 1996 ble Rikstrygdeverkets retningslinjer for beregning av ekstraavgifter endret. Abonnementsavgiften og de første 70 tellesrittene for enslige og 100 tellesritt for flerpersonhusholdning ble ikke lenger regnet som ekstraavgift. Bakgrunnen for endringen var at telefonhold er vanlig for de fleste husholdninger.

3.3 Departementets vurdering og forslag

Grunnstønad skal kompensere for ekstraavgifter av betydning som er forårsaket av varig sykdom, skade eller lyte. Det er forutsatt at friske personer ikke har slike utgifter. Ved vurderingen av hva som er ekstraavgifter til nødvendig telefon, må det legges til grunn at de fleste i dag som etablerer egen husholdning anskaffer telefon som frisk. For at ekstraavgifter til telefonhold alene skal komme opp i et årlig beløp tilsvarende grunnstønad sats 1 (kr 6 036), må lidelsen medføre en ikke helt ubetydelig ekstra bruk av telefon.

Telefonhold er vanlig i de fleste husholdninger og i praksis er det svært få personer som fyller vilkårene for grunnstønad til telefon for å tilkalle hjelp. De ekstra telleskrittene representerer ikke noen ekstraavgift av betydning.

Ordningen med grunnstønad til telefonhold i forbindelse med arbeid/næring blir lite brukt i praksis. Selvstendige næringsdrivende kan vanligvis ikke drive virksomhet uten telefon. For arbeidstakere er det også svært sjelden at vedkommende på grunn av funksjonshemmingen må ha telefon, og at dette medfører ekstraavgifter av betydning.

For funksjonshemmede som ikke er i arbeid, kan det gis grunnstønad til telefon for bedring av funksjonsevnen. Det vil i denne kategorien finnes personer som har så stram økonomi at vedkommende som frisk ikke ville hatt telefon. I tillegg kommer personer med store bevegelseshemninger, blindhet, angst eller lignende psykiske lidelser, og som er så isolert i hjemmet at telefon må anses som et nødvendig teknisk hjelpemiddel til bedring av funksjonsevnen. Hvis man fjerner muligheten for å få innvilget grunnstønad til telefon helt, vil det derfor ramme grupper med store funksjonshemninger og funksjonshemmede med dårlig økonomi, for eksempel minstepensjonister.

Departementet foreslår at grunnstønad til telefonhold likevel skal ytes i særlige tilfeller. Dette vil blant annet gjelde for personer som er helt avhengig av telefon for å kunne kommunisere med omverdenen, og som har dårlig økonomi. Det vil bli utarbeidet retningslinjer for tilståelse av grunnstønad i slike tilfeller. Ordningen med grunnstønad til dekning av ekstraavgifter til mobiltelefon og teksttelefon foreslås opprettholdt.

Det vises til lovforslaget § 6-3.

3.4 Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000, og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Personer som har søkt om grunnstønad til telefonhold før 1. januar 2000, vil få sin søknad behandlet etter någjeldende regler.

Endringen er anslått til å gi en innsparing på om lag 4 millioner kroner som helårsvirkning. I 2000 vil innsparingen bli noe mindre. I 2005 anslås innsparingen til ca. 15 millioner.

4 Beregning av uførepensjon etter utført førstegangstjeneste - folketrygdloven §§ 3-17 og 3-18

4.1 Innledning

Departementet foreslår at frivillig og pliktig førstegangstjeneste skal likestilles ved beregning av framtidige pensjonspoeng i forbindelse med uførepensjon. Hensikten er at disse reglene om beregning skal omfatte både kvinner og menn.

4.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

For å få full tilleggspensjon fra folketrygden kreves 40 «poengår», det vil som hovedregel si år med arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) som overstiger folketrygdens grunnbeløp. For at også uførepensjonister skal kunne få full poengopptjening, medregnes også såkalte antatte «framtidige poengtall» fra uføreåret til og med det året man fyller 66 år, se nærmere folketrygdloven §§ 3-17 til 3-22, med særregler for tilleggspensjon til uførepensjonister.

Antatte framtidige poengtall som medregnes under uførhet, blir etter hvert som årene går godskrevet som pensjonspoeng med virkning også for beregning av alderspensjon.

Folketrygdloven § 3-17 lyder:

«Den som fyller vilkårene for rett til uførepensjon, rehabiliteringspenger eller attføringspenger, har rett til å få medregnet framtidige pensjonspoeng dersom vedkommende på uføretidspunktet

- a) hadde en årlig pensjonsgivende inntekt minst så stor som grunnbeløpet,
- b) hadde opptjent pensjonspoeng i det nærmest foregående året,
- c) hadde opptjent pensjonspoeng i minst tre av de nærmest foregående fire årene, eller
- d) hadde avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste i det nærmest foregående året.»

De antatte framtidige poengtallene fastsettes ut fra tidligere inntekt. Etter nærmere bestemmelser i § 3-18 skal man legge til grunn det gunstigste alternativet enten av et gjennomsnitt av de tre siste årene, eller av et gjennomsnitt av den beste halvparten av alle årene fra vedkommende fylte 17 år. Det følger videre av § 3-18 fjerde ledd at:

For år da et medlem har avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste, skal det ved beregningen legges til grunn et poengtall på minst 2. Dersom medlemmet for året før tjenesten tok til har et høyere poengtall, benyttes i stedet dette tallet.»

Rikstrygdeverket har tolket «avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste» som *pliktig tjeneste*. Det er bare menn som har plikt til å *avtjene* førstegangs-

tjeneste, så dermed faller kvinner som utfører *frivillig* slik tjeneste utenfor bestemmelsene.

I mai 1981 ble det innført en *særskilt garantiordning for uførepensjonister* som er født uføre, eller er blitt det i ung alder. Ordningen gjaldt den gang ved uførhet før fylte 20 år, og poengtallet var da 2,00. Både poengtall og aldersgrensen er endret opp gjennom årene. Fra 1998 får den som blir ufør før 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte, fastsatt framtidige poengtall med minst 3,30 for hvert år fra og med det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt til og med det året vedkommende fyller 66 år, se § 3-21. Ved den siste endringen ble samtidig de medisinske inngangsvilkårene noe skjerpet i forhold til de vanlige kravene for uførepensjon, ved at det stilles krav til alvorlighetsgraden av lidelsen og dokumentasjon.

4.3 Departementets vurdering og forslag

Da de aktuelle bestemmelsene om førstegangstjeneste ble innført, var det ikke nødvendig å presisere at de bare gjaldt pliktig tjeneste, fordi det på den tiden ikke var aktuelt for kvinner å utføre førstegangstjeneste. Bestemmelsene i folketrygdloven av 1997 svarer innholdsmessig til de tidligere bestemmelsene. Kvinner kan søke om å få mulighet til tjenestegjøring i militæret eller sivilforsvaret, men tjenesten er da et ledd i deres utdanning på lik linje med annen utdanning.

Innføringen av ordningen med garantert tilleggspensjon for unge uførepensjonister har stort sett gjort særordningen for førstegangstjeneste med poengtall 2,00 lite aktuell.

Gjeldende rett er imidlertid kritisert, fordi den i praksis begrenser særordningen til pliktig militærtjeneste, og dermed ikke omfatter kvinner som utfører frivillig førstegangstjeneste. *Departementet mener derfor det er grunn til å endre § 3-17 bokstav d og § 3-18 fjerde ledd, slik at det blir presisert at også kvinner får medregnet år da de har utført frivillig førstegangstjeneste ved fastsettelse av framtidige pensjonspoeng.* Det er ikke noe som skal tilsi at det her gjøres forskjell mellom avtjening av pliktig førstegangstjeneste for menn og utførelse av frivillig tjeneste for kvinner. Det vises til lovforslaget.

4.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2000. Krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, kan også settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft.

Endringene vil gjelde så få at de verken vil få administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

5 Stønad til dialyse- og oksygenbehandling under midlertidig opphold i utlandet - folketrygdloven § 5-24

5.1 Innledning

Departementet foreslår at personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling, får dekket nødvendige utgifter til slik behandling under utenlandsopphold.

5.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

For personer som er medlemmer av folketrygden etter folketrygdloven §§ 2-1 til 2-4, dekker trygden nødvendige utgifter til helsetjenester under midlertidig opphold i utlandet dersom sykdommen har oppstått under utenlandsoppholdet (øyeblikkelig hjelp), jf. folketrygdloven § 5-24 første og annet ledd. Retten til øyeblikkelig hjelp omfatter også tilfeller hvor en langvarig/kronisk syk reiser ut og får en forverring som ikke er påregnelig. Det avgjørende er at formålet med reisen ikke var å få behandling.

Utgifter til helsetjenester dekkes da i utgangspunktet etter reglene i folketrygdloven kapittel 5. Når det gjelder legehjelp dekkes utgiftene etter fastsatte satser, hvor det er tatt hensyn til det manglende driftstilskuddet som legen ellers får i Norge. Utgifter til sykehusopphold er begrenset oppad til kr 2 300 per døgn.

Tilsvarende dekkes etter EØS-avtalen utgifter til helsehjelp under midlertidig opphold på annen medlemstats område når sykdommen oppstår under oppholdet (øyeblikkelig hjelp). Retten til øyeblikkelig hjelp omfatter også langvarig/kronisk syk som får en upåregnelig forverring av sykdommen. Dialyse- og oksygenbehandling betraktes etter EØS-avtalen som øyeblikkelig hjelp. Retten til helsehjelp tilstår da etter oppholdslandets regler, men oppholdslandet kan som hovedregel kreve refusjon fra bostedslandet.

5.3 Departementets vurdering og forslag

Bakgrunnen for avgjørelsen om at personer med behov for dialyse- og oksygenbehandling under opphold i EØS-land skal få dekket utgiftene til dette, er at man ellers ville begrense bevegelsesfriheten for kronisk syke. Samme begrunnelse kan anføres i forhold til land utenfor EØS-området. Departementet mener derfor at personer som er medlem av trygden under ferieopphold, bør få dekket utgifter til oksygen- og dialysebehandling i utlandet i samme utstrekning som innen EØS-området.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at folketrygdloven § 5-24 annet ledd tilføyes et nytt andre punktum, slik at personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling får dekket nødvendige utgifter til slik

behandling. Dette gjelder selv om behandlingsbehovet var påregnelig før utreisen. Det vises til lovforslaget.

5.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2000.

Trygdedekningen i disse aktuelle tilfellene er i utgangspunktet begrenset til dekningsnivået i Norge. Trygden vil imidlertid få økte utgifter, fordi driftstilskudd til legen som ellers dekkes av fylkeskommunen/kommunen, blir overtatt av trygden. Likeledes kan det bli merutgifter hvis det blir aktuelt med sykehusopphold som i Norge dekkes av fylkeskommunen.

Det antas imidlertid at den aktuelle lovendringen bare vil omfatte et fåtall personer og at det vil bli ubetydelige merutgifter for trygden.

Endringen vil ikke medføre administrative konsekvenser av betydning.

6 Opphevelse av bestemmelsen om full refusjon av omsorgspenger til arbeidsgiver når arbeidstakeren lider av kronisk sykdom - folketrygdloven § 9-8

6.1 Innledning

Dersom en arbeidstaker lider av en kronisk sykdom, kan arbeidsgiveren få refundert utbetalte sykepenger i arbeidsgiverperioden. I slike tilfeller gir trygden også full refusjon av utbetalte omsorgspenger når arbeidstakeren har vært borte fra arbeidet på grunn av barns eller barnepassers sykdom. Departementet foreslår å oppheve regelen om full refusjon av omsorgspenger når arbeidstakeren lider av en kronisk sykdom (§ 9-8 fjerde ledd annet punktum).

6.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

I folketrygdloven § 8-20 er det gitt særlige unntaksregler fra arbeidsgiveransvaret dersom arbeidstakerens helsetilstand medfører risiko for særlig stort sykefravær. Bestemmelsen er en videreføring av tidligere folketrygdlov § 3-7. Formålet er å motvirke at arbeidsgiveransvar for sykepenger skal medføre økte problemer på arbeidsmarkedet for personer hvis helsetilstand medfører større risiko for sykefravær enn det som er vanlig for arbeidstakere for øvrig. Ordningen omfatter også sykepenger til arbeidstakere som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i et begrenset tidsrom. Ved innføringen av rett til sykepenger under barns sykdom i lov av 10. juni 1977 nr. 83, se Ot. prp. nr. 80 (1976-77) ble det gitt rett til full refusjon fra trygden i de tilfeller hvor arbeidstakeren falt inn under reglene i daværende § 3-7. Likestillingen av disse tilfellene må ses på bakgrunn av at det i begge tilfeller ble utbetalt sykepenger.

Etter innføringen av den nye folketrygdloven 1. mai 1997 ble ytelser under barns (og barnepassers) sykdom kalt for omsorgspenger, og regulert i et eget kapittel (kap. 9). Trygdlovutvalget foreslo å fjerne henvisningen til bestemmelsene om kronisk syke arbeidstakere i sitt utkast om omsorgspenger til arbeidstakere ved barns sykdom, se NOU 1990:20 s. 276. Utvalget kunne ikke se noen grunn til at arbeidsgivere skulle være fritatt fra plikten til å betale omsorgspenger ved små barns sykdom når foreldrene er kronisk syke. Departementet mente i forbindelse med lovrevisjonen at proposisjonen om forenklet folketrygd så langt som mulig burde være en teknisk revisjon av folketrygdloven, og foretok en betydelig reduksjon av antall materielle endringsforslag i forhold til Trygdlovutvalgets forslag. Det ble varslet at man ville ta opp aktuelle endringsforslag i andre proposisjoner, se Ot. prp. nr. 29 (1995-96).

6.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet er enig i de vurderinger som ble foretatt av Trygdlovutvalget, jf. ovenfor. Man kan ikke se at arbeidstakerens egen helsetilstand skal ha

betydning for arbeidsgivers plikt til å betale omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom. *På denne bakgrunn foreslås § 9-8 fjerde ledd annet punktum opphevet.* Det vises til lovforslaget.

6.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2000 og gis virkning for nye tilfeller. Endringen antas å medføre en mindre innsparing.

7 Rett til rehabiliteringspenger under aktivisering og arbeidstrening hos annen arbeidsgiver i særlige tilfeller - folketrygdloven § 10-8

7.1 Innledning

Departementet foreslår at aktivisering og arbeidstrening hos annen enn egen arbeidsgiver i særskilte tilfeller skal kunne likestilles med behandling og dermed gi rett til rehabiliteringspenger. Hensikten er å gi mulighet for en noe større fleksibilitet i saker der behandlingsapparatet eller brukeren selv har skaffet muligheter for arbeidstrening, og hvor det er behov for forsiktig utprøving.

7.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Rett til rehabiliteringspenger under tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren, se folketrygdloven § 10-8 annet ledd annet pkt., ble innført ved lov av 6. juni 1997 nr. 36, se Ot. prp. nr. 32 (1996-97). Bestemmelsen ble innført for å gi trygdeetaten de samme virkemidlene ved oppfølging av personer som mottar rehabiliteringspenger som i sykepengeperioden, og gjelder kun når aktiviseringen mv. foregår hos egen arbeidsgiver. Dersom arbeidstrening skal foregå hos en annen arbeidsgiver, må saken overføres til arbeidskontoret og behandles som en ordinær attførings sak. Bakgrunnen for dette skillet mellom egen og annen arbeidsgiver er bl.a. at det anses som mest hensiktsmessig og i samsvar med oppgave- og ansvarsdelingen mellom trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten, at sistnevnte etat vurderer spørsmålet om arbeidstrening når dette skal foregå hos annen arbeidsgiver.

Rikstrygdeverket har tatt opp spørsmålet om hvorvidt arbeidstrening med rehabiliteringspenger bør kunne skje også hos annen arbeidsgiver.

7.3 Departementets vurdering og forslag

Verken Rikstrygdeverket eller departementet anser det ønskelig å forskyve ansvarsområdene mellom trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten. Man ser imidlertid behov for å kunne utvise en noe større fleksibilitet i særskilte tilfeller.

Rikstrygdeverket ønsker primært å etablere en enkel løsning i de (få) sakene der behandlingsapparatet (eller brukeren selv) allerede har skaffet muligheter for arbeidstrening. Dette vil primært gjelde saker der det er behov for forsiktig utprøving, og der arbeidsgiver gjennom direkte kontakt med behandlingsapparatet eller bruker er kjent med de medisinske forutsetninger og forbehold som det må tas hensyn til.

Når det gjelder personer med psykiske/psykiatriske lidelser, vil det ofte fra helsevesenets side lages helhetlige rehabiliterings-/attføringsplaner hvor også arbeidstrening vil kunne være en del av planen. Tilsvarende vil også

kunne være tilfelle når det gjelder rehabilitering av rusmiddelmissbrukere. Trolig vil sakene være på et stadium i rehabiliteringsprosessen der det foreløpig ikke er behov for arbeidsmarkedsetatens attføringsfaglige bistand, og der arbeidsmarkedsetatens krav til fungering i forhold til yrkesrettet attføring ikke er oppfylt.

Det er en forutsetning at den sykmeldte selv eller behandlingsapparatet har skaffet mulighet for arbeidstreningsplass, og at tidsperioden begrenses til 12 uker. Det vil være mulighet til ytterligere forlengelse i 12 uker dersom dette er nødvendig og hensiktsmessig for at medlemmet skal komme i arbeid.

For bedre å kunne tilrettelegge forholdene for arbeidstrening i tilfeller som nevnt foran, foreslår departementet at § 10-8 endres slik at man i særskilte tilfeller kan tilstå rehabiliteringspenger under aktivisering mv. også hos annen arbeidsgiver. Det vises til lovforslaget.

7.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000, og har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

8 Trygdeetatens utbetalinger til arbeidsgivere mv. - folketrygdloven § 22-18 og bidragsinnkrevingsloven § 19

8.1 Innledning

Departementet foreslår at trygdeetaten gis hjemmel til å kreve at arbeidsgivere og andre med en yrkesmessig forbindelse med etaten, oppretter en bankkonto med sikte på mottak av utbetalinger fra etaten.

8.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Ved en endringslov 18. desember 1998 nr 86 ble det tatt inn bestemmelser i folketrygdloven § 22-18 og bidragsinnkrevingsloven § 19 om hvordan utbetalinger fra trygdeetaten skal foretas. Forslaget ble lagt fram i Ot. prp. nr. 4 for 1998-99, jf. Innst. O. nr. 21 for samme år.

Hovedregelen er at utbetalinger skal skje ved overføring til bankkonto her i landet dersom mottaker har eller oppretter slik konto. Dersom stønadsmottaker ikke har bankkonto, skal man ved valg av utbetalingsmåte ta hensyn til stønadsmottakers ønske. Det gjelder visse særregler for utbetaling til utlandet. Det vises ellers til proposisjonen og innstillingen.

Lovbestemmelsene om utbetalingsmåten er utfylt ved forskrift fastsatt 23 april 1999 med hjemmel i de nevnte lovparagrafene. Forskriften inneholder blant annet bestemmelser om unntak fra hovedregelen om utbetaling til konto i tråd med de unntak som skisseres i proposisjonen og innstillingen, og som tar sikte på å sikre en myk overgang til de nye utbetalingsreglene.

Reglene om utbetalingsmåten er primært utformet med tanke på mottakere av de ulike ytelser etter trygdeordningene og mottakere av innfordret bidrag til barn og ektefelle. De får imidlertid også anvendelse for utbetalinger til arbeidsgivere i ulike sammenhenger, oppgjør til leger og annet behandlingsspersonell og for utbetalinger i forbindelse med trygdeetatens kjøp av varer og tjenester. Slike utbetalinger vil som den altoverveiende hovedregel skje ved overføring til konto. Etter Rikstrygdeverkets oppfatning er det likevel et praktisk behov for å kunne *kreve* at oppgjør skal skje til bankkonto, og til å kunne kreve at mottaker oppretter en konto dersom en konto ikke eksisterer. Rikstrygdeverket har derfor bedt om at de aktuelle lovbestemmelsene utfylles med sikte på å kunne stille slike krav til mottaker.

8.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet antar at mottakere med en yrkesmessig forbindelse med trygdeetaten normalt vil ha en bankkonto, og også ønsker å få utbetalinger fra etaten overført til denne kontoen. Dersom det forekommer at arbeidsgivere mv. ikke har en slik konto, synes det imidlertid rimelig at trygdeetaten i slike til-

felle kan kreve at vedkommende oppretter en konto. De grunner som kan tilsi at man opererer med mykere regler i forhold til stønadsmottakere, for eksempel alderspensjonister som ikke er fortrolige med moderne banktjenester, har neppe gyldighet i forhold til personer/bedrifter som har kontakt med trygde-etaten i sin næring.

I tråd med Rikstrygdeverkets ønske, foreslår departementet derfor at det som et nytt andre punktum i folketrygdloven § 22-18 annet ledd og i bidragsinnkrevingsloven § 19 andre ledd tas inn en bestemmelse som gir trygdeetaten hjemmel for å kreve at mottakere med en yrkesmessig forbindelse med etaten oppretter bankkonto. Det vises til lovforslaget.

8.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen foreslås å tre i kraft 1. januar 2000. Den vil ikke ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

9 Utvidelse av forsøkshjemmel i folketrygdloven § 25-13

9.1 Innledning

Folketrygdloven § 25-13 gir departementet hjemmel til å samtykke i avvik fra lovens bestemmelser i forbindelse med visse typer forsøksvirksomhet.

Departementet foreslår at bestemmelsen utvides til å gi hjemmel for flere typer forsøk.

Det foreslås hjemmel for forsøk med annen form for dokumentasjon av arbeidsuførhet enn sykmelding fra lege i form av egenmeldt sykefravær, sykmelding fra kiropraktor mv. Formålet er å utprøve om bl.a. øket ansvar for sykefravær hos arbeidstakeren i samarbeid med arbeidsgiveren kan gi redusert sykefravær.

Det foreslås videre hjemmel for en forsøksordning hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor og fysioterapeut med spesialitet i manuell terapi skal falle bort.

Formålet med endringene er å utnytte helsepersonell på en mer målrettet måte.

9.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

9.2.1 Forsøk med egenmeldt sykefravær:

For at en person skal få rett til sykepenger, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring. Dette gjelder ikke i arbeidsgiverperioden når arbeidstakeren har rett til å nytte egenmelding, se folketrygdloven § 8-7. Etter folketrygdloven § 8-24 har en arbeidstaker rett til å nytte egenmelding når han har arbeidet hos arbeidsgiveren i minst to måneder. Egenmelding kan nyttes for opptil tre kalenderdager om gangen inntil fire ganger per år. Varer arbeidsuførheten utover de tre kalenderdagene egenmelding er nyttet, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring. Det er opp til arbeidsgiveren å akseptere flere eller utvidede egenmeldinger innenfor arbeidsgiverperioden.

Sykefraværet har økt de siste årene til tross for ulike tiltak for å forebygge fravær. Informasjon som gis gjennom legeerklæring (sykmelding I og II) synes utilstrekkelig til å plukke ut de som har behov for oppfølging. Trygdekantoret har i det eksisterende system vanskeligheter med å identifisere sykmeldte som kan ha nytte av tiltak tidlig i sykmeldingsperioden. Dette ble bekreftet av en undersøkelse gjennomført ved Universitetet i Tromsø.

9.2.2 Forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor faller bort m.m.:

I Dokument 8:34 (1998-99) ble det fremmet forslag om å gjennomføre en prøveordning over to år der det legges følgende til grunn:

- henvisningskravet fra lege til kiropraktor faller bort

- kiropraktor får anledning til å sykmelde sine pasienter for en kortere periode
- kiropraktor får anledning til å henvise til spesialist på nærmere fastsatte vilkår
- kiropraktor får anledning til å rekvirere fysikalsk behandling

Stortinget vedtok å be Regjeringen gjennomføre en slik prøveordning for kiropraktorer og fysioterapeuter med spesialitet i manuell terapi, jf. Innst. S. nr. 202 (1998-99).

Etter gjeldende regler må det foreligge henvisning fra lege for å få stønad til behandling hos kiropraktor og fysioterapeut, se folketrygdloven §§ 5-9 og 5-8. Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets funksjons- evne. Som anført ovenfor, har bare leger rett til å sykmelde.

9.3 Departementets vurdering og forslag

9.3.1 Forsøk med egenmeldt sykefravær:

Departementet mener det er behov for å prøve ut alternative ordninger som kan bidra til å forebygge eller redusere sykefravær gjennom tiltak på arbeidsplassen.

På bakgrunn av resultater i ovennevnte undersøkelse ved Universitetet i Tromsø ønsker departementet å sette i gang et forsøk med utvidet adgang til egenmeldt sykefravær kombinert med en utvidet egenerklæring. Formålet med dette forsøket er at de sykmeldte selv skal ta et større ansvar for eget sykefravær og bidra til at det igangsettes tiltak på arbeidsplassen i samarbeid med arbeidsgiver. Arbeidsmiljøloven § 13 annet ledd pålegger arbeidsgiver en aktivitetsplikt i slike situasjoner. Bestemmelsen slår bl.a. fast utgangspunktet om at arbeidsgiver så langt det er mulig, skal iverksette de nødvendige tiltak for at arbeidstaker som er blitt hemmet i sitt yrke som følge av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende, skal kunne få eller beholde et høvelig arbeid.

En forsøksordning hvor de sykmeldte selv skal vurdere sin arbeidsevne i forhold til arbeidsoppgavene vil kunne gjøre det lettere å få tidlig i gang aktive tiltak. Det forutsettes i forsøket at arbeidsgiver sammen med arbeidstakerne identifiserer arbeidsoppgaver som er velegnet til bruk ved tiltak som aktiv syk- melding før forsøket starter.

Forsøket er tenkt gjennomført for kommunalt ansatte i en større kom- mune med en tilsvarende kommune som kontrollgruppe. Dette vil gi mulighet for å evaluere resultatene fra forsøket. Partene i arbeidslivet må godkjenne for- søkets innhold.

Det tas sikte på at arbeidstakerne får rett til egenmeldt sykefravær i opptil 3-4 uker. Dette forutsettes kombinert med en utvidet egenerklæring, der arbeidstaker bl.a skal gjøre arbeidsgiver oppmerksom på forhold ved arbeidet som er til skade for den enkeltes helse. Et slikt forsøk vil styrke kontakten mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og trygdekontoret. Dette vil kunne lette arbeidet med oppfølging av de som har behov for tiltak for ikke å falle ut av arbeidslivet. SINTEF Unimed har fått i oppdrag å utarbeide en konkret pro- sjektprotokoll om det nærmere innholdet i prosjektet.

9.3.2 Forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor faller bort m.m.:

Departementet finner det ønskelig å prøve ut mulige forenklinger for å få en mer effektiv og målrettet bruk av helsepersonell. Leger i primærhelsetjenesten vil ikke behøve å bruke arbeidstid til å skrive henvisning til kiropraktor mv.

Prøveordningen er tenkt gjennomført over to år i et representativt utvalg av fylker. Det forutsettes at prøveordningen blir evaluert. Prøveordningen kan opprettes gjennom en avtale mellom Rikstrygdeverket og Norsk Kiropraktorforening basert på et nærmere angitt antall behandlinger for hvert fylke. Hver enkelt kiropraktor som inngår i et slikt avtaleforhold, får rett til å ta ut refusjon fra folketrygden innenfor et fastsatt beløp per kalenderår. Forsøksordningen gjøres også gjeldende for fysioterapeuter med videreutdanning i manuell terapi.

En gjennomføring av forsøkene krever at det gjøres unntak fra bestemmelser i folketrygdlovens kapitler 5 og 8 om hhv. stønad til helsetjenester og sykepenger.

Folketrygdloven § 25-13 gir i dag departementet hjemmel til å samtykke i avvik fra bestemmelsene i loven i forbindelse med forsøk med oppfølging av sykmeldte og forsøk med lavere uføregrad enn 50% for uførepensjonister. I Ot. prp. nr. 46 (1998-99) som skal behandles i høst er det foreslått at hjemmelen utvides til også å gjelde forsøk med forhåndsbetaling i begynnelsen av året av egenandeler for helsetjenester. Forslaget her innebærer et tillegg til forslaget i Ot. prp. nr. 46.

Departementet foreslår at § 25-13 endres, slik at hjemmelen for forsøksvirksomhet utvides til også å gjelde forsøk med egenmeldt sykefravær og sykmelding fra kiropraktor og fysioterapeut med spesialitet i manuell terapi og forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor m.m. faller bort. Det vises til lovforslaget.

9.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2000. Endringen vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

10 Fastsettelse av lønn til administrerende direktør - vinmonopolloven § 15

Etter § 15 i lov om Aktieselskapet Vinmonopolet av 19. juni 1931 nr. 18 fastsettes lønnen til administrerende direktør av Kongen.

Vinmonopolets styre har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet, og tilsynsansvaret i forhold til administrerende direktørs ledelse av virksomheten. Etter styreinstruksen skal styret utarbeide instruks for administrerende direktør. Etter departementets vurdering bør styret med utgangspunkt i sin myndighet og sitt ansvar også fastsette administrerende direktørs lønn. Etter statsforetaksloven, som det er naturlig å sammenligne med, er det styret som fastsetter lønnen til administrerende direktør.

Departementet foreslår derfor at vinmonopolloven § 15 blir endret slik at styret i Vinmonopolet fastsetter lønnen til administrerende direktør. Det vises til lovforslaget.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2000. Den vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Del II

Lovtekniske justeringer og klargjøring av praksis

11 Klargjøring av regler om arbeidsgiverperiode - folketrygdloven § 8-19

11.1 Innledning

§ 8-19 fjerde ledd angir når ny arbeidsgiverperiode begynner å løpe etter at arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode. Måten bestemmelsen er utformet på, kan gi inntrykk av at ethvert fravær i løpet av de første 16 dagene etter at arbeidstaker har gjenopptatt arbeidet utsetter inntreden av ny arbeidsgiverperiode. Departementet foreslår å klargjøre at fritak fra arbeidsgiveransvaret bare gjelder når arbeidsgiver har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, og arbeidstakeren blir arbeidsufør igjen innen 16 dager etter at hun eller han har gjenopptatt arbeidet.

11.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Reglene om arbeidsgiverperiode ble innført ved «sykepengereformen» (lov 10. juni 1977 nr. 84). I den forbindelse mente man at det ikke ville være rimelig å la en *ny* arbeidsgiverperiode begynne å løpe når arbeidstakeren etter sykmelding gjenopptar sitt arbeid bare for en eller noen få dager og deretter får tilbakefall. Et mislykket forsøk på å gjenoppta arbeidet etter at arbeidsgiver har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, burde ikke føre med seg en forpliktelse for arbeidsgiveren til å dekke sykepenger i ytterligere en arbeidsgiverperiode. Det ble derfor gitt regler om arbeidsgiverens ansvar ved tilbakefall innenfor et kortere tidsrom i § 3-6 nr. 3 i lov om folketrygd av 17. juni 1966. Når arbeidsgiveren hadde utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, skulle det ikke inntre noen ny arbeidsgiverperiode ved sykdom som inntraff innen 14 dager etter at vedkommende arbeidstaker hadde gjenopptatt arbeidet.

Bestemmelsen ble videreført i den nye folketrygdloven § 8-19 fjerde ledd. (Arbeidsgiverperioden er i ettertid utvidet til 16 kalenderdager). I denne forbindelse ble det foretatt en språklig justering som ikke var ment å innebære noen realitetsendring. Ifølge ordlyden plikter arbeidsgiveren igjen å betale sykepenger for et tidsrom på opptil 16 kalenderdager (en ny arbeidsgiverperiode) når arbeidstakeren har vært i arbeid sammenhengende i 16 kalenderdager etter et sykefravær.

11.3 Departementets vurdering og forslag

Den endrede formuleringen i § 8-19 fjerde ledd har skapt tvil om når en ny arbeidsgiverperiode skal inntre, spesielt innen offshorevirksomhet der det arbeides i konsentrerte arbeidsperioder med etterfølgende friperioder.

Departementet foreslår derfor at bestemmelsen klargjøres. Det vises til lovforslaget.

11.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft *straks*. Endringen er en presisering av gjeldende rett, og har derfor ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

12 Klargjøring av forskriftshjemmel - alkoholoven

§ 1-2

Etter § 1-2 annet ledd i lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. kan departementet gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og kontinentalsokkelen. Forskrifter av 24. juni 1974 om alkoholordningen for Svalbard har imidlertid regulert omsetningen både på Svalbard og Jan Mayen. Med virkning fra 1. januar 1999 er det gitt en egen forskrift for Svalbard, og departementet vil på samme måte videreføre gjeldende bestemmelser for Jan Mayen i egen forskrift. *Av lovtekniske grunner foreslås det at alkoholoven § 1-2 annet ledd endres slik at den også klart hjemler forskrift for Jan Mayen.* Det vises til lovforslaget.

Det foreslås at endringen trer i kraft fra 1. januar 2000. Den vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Del III

13 Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget

13.1 Endringer i folketrygdloven

Til § 3-17

Bokstav dinnebærer at den som har utført militær eller sivil førstegangstjeneste i det nærmest foregående året på uføretidspunktet, har rett til å få medregnet framtidige pensjonspoeng. Vedkommende må også fylle vilkårene for rett til uførepensjon, rehabiliteringspenger eller attføringspenger. Den tidligere begrensningen til pliktig førstegangstjeneste opphører. Endringen fører til at også kvinner som frivillig utfører førstegangstjeneste, skal få medregnet framtidige pensjonspoeng for denne perioden. Se punkt 4.

Til § 3-18

Bestemmelsen gjelder medregning og fastsetting av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister. Endringen i *fjerde ledd andre punktum* innebærer at også kvinner som frivillig utfører førstegangstjeneste, får medregnet slike pensjonspoeng. Se merknadene til § 3-17 og punkt 4.

Til § 5-24

Bestemmelsen inneholder regler om stønad til helsetjenester i utlandet. *Annet ledd nytt annet punktum* medfører at personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling skal kunne få dekket utgifter til slik behandling i utlandet selv om behandlingsbehovet var påregnelig før utreisen. Den samme ordningen følger av EØS-avtalen. Se punkt 5.

Til § 6-3

Bestemmelsen inneholder hovedreglene om grunnstønad. Etter bokstav d kan det gis grunnstønad til nødvendig telefon, herunder mobiltelefon og teksttelefon. Endringen innebærer at grunnstønad til vanlig telefon bare skal ytes i særlige tilfeller. Se punkt 3.

Til § 8-3

Paragrafen gir regler om tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt for rett til sykepenger.

Annet ledd endres slik at det er et vilkår for å få rett til sykepenger fra trygden at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget) utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet (G). Grunnbeløpet er per 1. mai 1999 kr 46 950. Se punkt 2.

Til § 8-19

Paragrafen gir regler om beregning av arbeidsgiverperiode.

Fjerde ledd endres for å klargjøre at fritak fra arbeidsgiveransvaret bare gjelder når arbeidsgiver har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, og arbeidstakeren blir arbeidsufør igjen innen 16 dager etter at hun eller han har gjenopptatt arbeidet. Se punkt 11.

Til § 8-47

Paragrafen regulerer rett til sykepenger til yrkesaktive medlemmer som på sykmeldingstidspunktet midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid.

Fjerde ledd endres som følge av endringen i § 8-3. Endringen innebærer en gjeninnføring av minsteinntektsgrensen for rett til sykepenger som var gjeldende for denne bestemmelsen frem til 1. januar 1999, dvs. grunnbeløpet (G). Se punkt 2.

Til § 9-3

Bestemmelsen gir regler om tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt som vilkår for rett til stønad ved barns sykdom.

Annet ledd endres tilsvarende § 8-3 annet ledd, slik at det blir et vilkår for å få rett til omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget) utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren. Se punkt 2.

Til § 9-8

Paragrafen gir regler om omsorgspenger fra arbeidsgiver.

Fjerde ledd annet punktum oppheves slik at det ikke lenger gis full refusjon av omsorgspenger i de tilfeller hvor arbeidstakeren har en kronisk eller langvarig sykdom som gir arbeidsgiver rett til refusjon av sykepenger i arbeidsgiverperioden. Se punkt 6.

Til § 10-8

Paragrafen regulerer bl a hvem som har rett til rehabiliteringspenger

I annet ledd nytt tredje punktum åpnes det for unntaksvis godkjenning av at aktivisering og arbeidstrening kan skje hos en annen arbeidsgiver. Hvilke tilfeller som kan godkjennes, vil fremgå av forskrift med hjemmel i bestemmelsens siste ledd. Se punkt 7.

Til § 21-9

Det foreslås at «brukerkontakt/oppfølgingsleder» i *tredje ledd annet punktum* endres til «brukerkontakt». I Ot. prp. nr. 46 for 1998-99 ble folketrygdloven §§ 15-6, 15-8 og 15-12 foreslått endret tilsvarende. Det vises der (se side 23) til at «brukerkontakt» beskriver best hva oppgaven går ut på, og at selve oppfølgingsvirksomheten ledes av trygdekontoret.

Til § 22-18 annet ledd

Bestemmelsen tar sikte på å gi hjemmel for at trygdeetaten kan kreve at arbeidsgivere, behandlingspersonell og andre med en yrkesmessig forbindelse med etaten oppretter en bankkonto her i landet for mottak av utbetalinger fra etaten, se punkt 8.

Hjemmelen er utformet som en «kan-bestemmelse», særlig med tanke på at krav om oppretting av konto først og fremst er aktuelt i forhold til personer eller bedrifter med mer regelmessig kontakt med trygdens organer.

Til § 25-13

Bestemmelsen gir i dag hjemmel for å gjøre avvik fra bestemmelsene i folketrygdloven i forbindelse med forsøk med oppfølging av sykmeldte og forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent for uførepensjonister. I Ot. prp. nr. 46 (1998-99) er det foreslått hjemmel for forsøk med forhåndsbetaling i begynnelsen av året for egenandeler for helsetjenester. Det foreslås nå tatt inn bestemmelser som også gir hjemmel for forsøk med egenmeldt sykefravær og sykmelding fra kiropraktor og fysioterapeut med spesialitet i manuell terapi (punkt d), og forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor m.v. faller bort (punkt e). Punktene d og e er utformet som et tillegg i forhold til forslaget i Ot. prp. nr. 46. Se punkt 9.

13.2 Endringer i lov 9. desember 1955 om innkreving av underholdsbidrag m.v.

Til § 19 annet ledd

Det vises til merknaden til folketrygdloven § 22-18 annet ledd. Det bemerkes imidlertid at ordet behandlingspersonell er sløyfet i det nye andre punktum i bidragsinnkrevingsloven § 19 annet ledd. Trygdeetatens innkrevingsssentral vil ikke forestå oppgjør til behandlingspersonell mv., slik at dette er et lite praktisk eksempel i forhold til sentralen. Se punkt 8.

13.3 Endringer i lov 19. juni 1931 nr 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet

Til § 15

Ansvar for å fastsette lønnen til administrerende direktør overføres fra departementet til vinmonopolets styre. Se punkt 10.

13.4 Endringer i lov 2. juni 1989 nr 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.

Til § 1-2 annet ledd

Det presiseres at bestemmelsens forskriftshjemmel også omfatter Jan Mayen. Se punkt 12.

Sosial- og helsedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Sosial- og helsedepartementet ligger ved.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-17 bokstav d skal lyde:

- d) hadde avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste *eller frivillig slik tjeneste*, i det nærmest foregående året.

§ 3-18 fjerde ledd skal lyde:

For år da et medlem har avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste, skal det ved beregningen legges til grunn et poengtall på minst 2. *Dette gjelder også ved frivillig slik tjeneste.* Dersom medlemmet for året før tjenesten tok til har et høyere poengtall, benyttes i stedet dette tallet.

§ 5-24 annet ledd skal lyde:

Dersom vedkommende er medlem som bosatt eller arbeidstaker i Norge etter §§ 2-1 til 2-4, ytes det stønad bare dersom behovet for helsetjenester oppstår under utenlandsoppholdet. *Personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling, får dekket nødvendige utgifter til slik behandling under utenlandsopphold.*

§ 6-3 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) til nødvendig *mobiltelefon og teksttelefon og i særlige tilfeller til telefon.*

§ 8-3 annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) utgjør minst 50prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for sykepenger i arbeidsgiverperioden, se §§ 8-18 og 8-19.

§ 8-19 fjerde ledd skal lyde:

Når arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, skal det ikke inntre noen ny arbeidsgiverperiode ved sykdom som inntreffer innen 16 dager etter at vedkommende arbeidstaker har gjenopptatt arbeidet.

§ 8-47 fjerde ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet kan godtgjøre inntektstap og *har et sykepengegrunnlag som minst svarer til grunnbeløpet.*

§ 9-3 annet ledd skal lyde:

Inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) må utgjøre minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren, se § 9-8.

§ 9-8 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 10-8 annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til rehabiliteringspenger at medlemmet får aktiv behandling med utsikt til å bedre arbeidsevnen. Tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren er likestilt med behandling. *I særlige tilfeller kan det godkjennes at aktivisering og arbeidstrening skjer hos en annen arbeidsgiver.* Retten til rehabiliteringspenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller yrkesrettet attføring, se også § 21-8.

§ 21-9 tredje ledd annet punktum skal lyde:

En *brukerkontakt* somnevnt i § 15-12 femte ledd, kan få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønad innenfor brukerkontaktens virkeområde, uten hinder av taushetsplikten.

§ 22-18 annet ledd skal lyde:

Dersom mottakeren ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingssmåten under hensyn til mottakerens ønske. *Det kan likevel kreves at arbeidsgivere, behandlingsspersonell og andre med en yrkesmessig forbindelse med trygdens organer oppretter konto.* Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

§ 25-13 skal lyde:

Departementet kan samtykke i avvik fra bestemmelsene i denne loven i forbindelse med *forsøksvirksomhet.*

Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd og kan omfatte:

- a) forsøk med oppfølging av sykmeldte*
- b) forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent for uførepensjonister*
- c) forsøk med forhåndsbetaling av egenandeler for helsetjenester*
- d) forsøk med egenmeldt sykefravær og sykmelding fra annet helsepersonell*
- e) forsøk hvor henvisningskravet fra lege til kiropraktor mv. faller bort*

Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven. I forbindelse

med forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent kan det likevel gjøres unntak fra § 12-12 andre ledd.

Departementet gir forskrifter om forsøksvirksomhet, og kan herunder bestemme at utgifter til både privat og offentlig behandling i forbindelse med oppfølging av sykmeldte kan dekkes av trygden.

II

I lov 9. desember 1955 nr. 5 om innkreving av underholdsbidrag m.v. (bidragsinnkrevingsloven) skal § 19 annet ledd lyde:

Dersom mottaker ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingsmåten under hensyn til mottakers ønske. *Det kan likevel kreves at arbeidsgivere og andre med en yrkesmessig forbindelse med innkrevingscentralen oppretter konto.* Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto her i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

III

I lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet skal § 15 lyde:

Kongen fastsetter godtgjørelsen til styrets *medlemmer*. *Styret fastsetter lønnen til administrerende direktør.* Stortinget fastsetter godtgjørelse til bedriftsforsamlingens og kontrollkomiteens medlemmer.

IV

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. skal § 1-2 annet ledd lyde:

Departementet kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard, *Jan Mayen* og kontinentalsokkelen.

V

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser:

1. Endringene i folketrygdloven §§ 8-19 og 21-9 trer i kraft straks.
2. Endringene i folketrygdloven §§ 5-24, 10-8, 22-18, 25-13 og endringen i bidragsinnkrevingsloven § 19 trer i kraft 1. januar 2000.
3. Endringen i folketrygdloven § 6-3 trer i kraft 1. januar 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Søknader fremmet før 1. januar 2000 vil bli behandlet etter gamle regler.
4. Endringen i folketrygdloven § 9-8 trer i kraft 1. januar 2000 og gjøres gjel-

- dende for nye tilfeller.
5. Endringene i lov om Aktieselskapet Vinmonopolet § 15 og i lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. § 1-2 trer i kraft 1. januar 2000.
 6. Endringene i folketrygdloven §§ 3-17 og 3-18 trer i kraft 1. juli 2000. Krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, kan også settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft.
 7. Endringene i folketrygdloven §§ 8-3, 8-47 og 9-3 trer i kraft fra 1. juli 2000, og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet.
-
-